

MÜMTAZ ZEKİ TAŞKIN'IN TİYATRO ESERLERİNDE AKTARILAN DEĞERLER

Öğr. Gör. Çiğdem Çam TÜRKAN¹
Öğr. Gör. Servet TÜRKAN²

ÖZET

Tiyatro bütün sanat dallarını bir arada sunan kapsamlı bir sanattır. Çocukların pek çok alanda kendisini ifade etmesini kolaylaştırır. Demokratik bir çalışma alanı sunan tiyatro önemli bir eğitim aracı rolü de üstlenir. Çocukların yargılama, değerlendirme, sorunları çözme becerileri kazanmalarına yardımcı olur. Tiyatro bunları yaparken bizlere, çocuklarımıza istendik davranış kazandırma şansı da sunar. Oyunun hayatındaki kaçınılmaz yerini bildiğimiz çocuklarımıza hem eğlendirip hem de değer eğitimi verebileceğimiz en önemli araçların başında çocuk tiyatrosu gelmektedir. Tiyatronun bu büyülü dünyası ile güzel zaman geçiren çocuklara istendik davranışlar ve değerler ilmek ilmek işleyebiliriz. Bizim için önemli değerleri de yine tiyatro yardımıyla çocuklarımıza benimsetebiliriz. Bir toplumun varlığı üzerinde bu kadar etkili olan değerlerin eğitimi ve öğretiminin önemi kendiliğinden ortaya çıkmaktadır. Bu yüzden, çocuklarımızı iyi yetiştirmek için büyüklerimize önemli görevler düşmektedir. Ailede başlayan değer eğitimi, ilköğretimin bir ve ikinci kademesi, değerlerin nesilden nesile aktarımında önemli bir basamağı oluşturur. Çocuk, okul çağıyla birlikte birçok kişiyle iletişim kurmaya başlar ve bu süreçte topluma uyum sağlaması gerekir. Bunu başarmak için de bulunduğu toplumun değerlerini öğrenip uygulamalıdır. Çocuklar için büyük öneme sahip çocuk edebiyatı ürünleri değer aktarımında da bir görev üstlenmelidirler. Bu sorumlulukların bilincinde olan her yazar yaşadıkları dönemde toplum için elzem olan değerleri eserlerinde işlemiştir. Toplumu aydınlatma görevini üstlenen yazarlar söz konusu çocuklar olunca daha da özenli davranmak gerektiği bilinciyle hareket etmek zorundadırlar. Bu çalışmada Mümtaz Zeki Taşkın'ın "Altın Destan, Oyuncakçı Dede, Yoklar Dağındaki Nar" adlı tiyatro eserlerinde hangi değerlerin aktarıldığı tespit edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Mümtaz Zeki Taşkın, Değer, Tiyatro, Çocuk Edebiyatı

¹ Iğdır Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, cigdemturkan@gmail.com

² Iğdır Üniversitesi, Tuzluca Meslek Yüksekokulu, servetim7679@gmail.com

VALUES TRANSFERRED TO THE THEATER WORKS OF MÜMTAZ ZEKİ TAŞKIN

ABSTRACT

Theater is a comprehensive art that brings together all art branches. It makes it easy for children to express themselves in many areas. The theater, which offers a democratic work space, also plays an important role as an educational tool. It helps children to acquire the skills of judging, evaluating, solving problems. The theater offers us the chance to make our children behave as they want while doing them. The children's theater is at the forefront of the most important tools we can entertain and value education. We can handle stray behaviors and values for children who have a good time with this magical world of theater. We can also adopt important values for our children with the help of theater. The importance of education and teaching of values that are so effective on the existence of a community arises spontaneously. It is more reliable to reach attitudes and behaviors by acting on values instead of reaching values by taking actions. Because of this, we can talk more easily on the attitudes by going out from the observable and measurable values. It turns out that it is necessary to examine the values for understanding the attitudes and behaviors of the person. Literary works also play a role in transferring the values from generation to generation. It has become inevitable to try various ways to transfer values that are invaluable for human life to children who are again the future of mankind. Children's literature products with great prescriptions for children should also play a role in the transfer of value. Every writer who is conscious of these responsibilities has the values that are essential for society in their time in their works. Authors who undertake the task of illuminating society must act with the consciousness that they should be more careful when they are children. In this study, it will be determined what values are transferred in the theater works of Mümtaz Zeki Taşkın, "Golden Legend, Toy Dede, Pomegranate Pine".

Keywords: Mümtaz Zeki Taşkın, Value, Theater, Children's Literature

GİRİŞ

Çocuk Edebiyatı 0-14 yaş çocukların gelişim düzeylerine uygun olarak hazırlanmış her türlü edebi ürüne verilen genel bir tanımdır. Yetişkinlere ve onların sosyal, zihinsel ve duygusal becerilerine hitap için yazılan edebiyat türleri gibi çocukların da tüm gelişim alanlarına hitap etmelidir. Edebi türlerin her biri çocukların gelişiminde farklı amaçlara hizmet eder ve her biri bir bütünün parçaları gibi ayırt edilemeyecek derecede önemli bir yer sahiptir.

Çocuk edebiyatı türlerini söyle sıralayabiliriz: "masal, efsane, destan, hikâye, roman, gezi yazısı, anı, fıkra, şiir, bilmece, tekerleme, tiyatro" (Gürel ve diğ., 2007). Tüm bu türlerin nitelikleri farklı olduğu gibi çocuğa kazandıracakları kazanımlar da farklıdır. Çocuk edebiyatı türlerinin öncelikle çocuğun dünyasına hitap etmesi için dikkat edilmesi gereken temel unsur çocuğun gelişim özelliklerini yansıtmasıdır (Şen, 2009, s. 11).

Tiyatro, başka bir söylemle “oyun sanatı” çok eskilere dayanan bir sanatsal faaliyettir. Başlangıcını insanlığın en ilkel zamanına götürebiliriz. Gün içinde yaptıklarını; yarın ne yapacağını mimikleriyle ve çıkardığı seslerle anlatan ilkel insan, farkında olmadan tiyatronun temelini atmıştır. Müzikle, çeşitli danslarla, büyü yapan ilkel insan, tiyatroyu farkında olmadan başlatmıştır (Fuat, 2003, s. 9).

Çocukların zihinsel gelişimi için tiyatro önemli bir faaliyettir. Oyunu izlerken çocuk kendince analizler yaparak çıkarımlarda bulunur. Bir bakıma izleyen çocuk oynayan çocuktur. “Sahnedeki ben olsam ne yapardım?” sorusunu kendilerine sık sık sorarlar. Bu şekilde sahnedekilerle özdeşim kurarlar. Özdeşimle de yeteneklerini ve yaratıcı içtepilerini ortaya çıkarmış olurlar(Yavuzer, 2003, s. 216). Çocuk tiyatrosu yaşamın ilk sayfasıdır; çocuklara doğruyu seçme gücü kazandıran bir etkinliktir. Ve okula eşdeğerdir. Çocuk tiyatrosunu edebi türler içerisinde başka bir yere oturtmak mümkündür. Özertem (1979) çocuğu hem sanat hem de kültür açısından eğiten ve sanatın birçok dalını bir potada eriten tiyatronun değerine dikkat çeker(ss. 16-19).

Çocuğu tiyatroyla buluşturmak onu hem kişilik gelişimi hem düşünce ve estetik gelişimini destekler (Nutku, 2006, s. 141-142). Hem tiyatro niteliği taşımak hem de çocukların gelişim düzeyine uygun hazırlanmak zorunda olunan bu türün, bilim çevreleri tarafından önemi anlaşılmaya başlamıştır.

Türkiye’de çocuk tiyatrosunun başlangıcını Tanzimat ve Meşrutiyet dönemlerine kadar götürmek mümkündür. Ancak en önemli atılımlar Muhsin Ertuğrul’un yurt dışına gidip orda eğitim alıp dönmesi ve bu birikimlerini çeşitli yazılarıyla paylaşmasıyla ivedi kazanır.

1930 yılından sonra Muhsin Ertuğrul’un yayınladığı yazılarıyla, eğitimde çocuk tiyatrosunun yeri ve önemi ile çocuk tiyatrosunun toplumumuz için gerekliliğini topluma aktararak çocuk tiyatrosu kurmak için bir kamuoyu oluşturmaya çalıştığını görmekteyiz (Yaramış, 2007, s. 19).

Yine bu dönemlerde, 1936’da Tiyatro ve Opera Tatbikat Sahnesinin kurulması ile Türkiye’de çocuk tiyatrosu için de yeni bir başlangıcın habercisi olur. Devlet tiyatrosunun kurulması ve gelişmesi ile çocuk tiyatrosu da bu durumdan olumlu etkilenmiştir. Muhsin Ertuğrul’un Devlet Tiyatroları bünyesinde çocuk tiyatrosu çalışmaları ve bu alandaki başarıları günümüzde bile etkisini sürdürmektedir (Aycan, 2011, s. 19). Devlet Tiyatrosu müdürü Muhsin Ertuğrul, çocuk tiyatrosu için çok çaba sarf etmiş; çocuk tiyatrosu çalışmalarında istikrar için uğraşmış ve çalışmaların düzenli yürütülmesi için Mümtaz Zeki Taşkın’ı görevlendirmiştir. Devlet Tiyatrosuda ilk çocuk tiyatrosu oyunu da Taşkın tarafından yazılan ve 20 Kasım 1949’da sahnelenmeye başlanan “Yıldız Ece” adlı oyundur (Özertem, 1979, s. 106).

Bugünün küçüğü, yarının büyüğü olan çocuklara sanat zevki kazandırmak için küçük yaşlarda diğer sanatsal faaliyetlere başlamayı düşünenlerin bu hassasiyetlerini tiyatro için de göstermeleri gerekmektedir. “Çocukların da tiyatrolarının olması gerektiği, tiyatro sayesinde sanatla küçük yaşta tanışması ve bu oyunlarda rol alarak yeteneklerini geliştirmesi gerekmektedir.”(Karmış, 2009, s. 8). Bu yüzden Oğuzkan (2000), çocuk tiyatrosu eserlerinde düşüncelerden çok harekete yer verilmesi gerektiğini belirtir(s. 269).

Çocuk tiyatrosu, çevresine karşı duyarlılık çerçevesinde, çocuğa doğru ve iyi olanı kazandırma gayreti içerisinde. Çocuk tiyatrosu yaratıcı bir etkinlik içerir, çocuğun fikir dünyasını genişletir; bu sayede çocukları sosyalleştirir, hayatları boyunca karşılaşılabilecekleri farklı problemler için uygun çözüm arayışlarına onları yönlendirir. Bu nitelikler, bize tiyatronun eğiticiğini gösterir. Çağdaş eğitimin vazgeçilmez unsurlarından biri olan çocuk tiyatrosu, rol oynama ile çocuklara yaparak yaşayarak öğrenme imkânı sunar. Çağın gereklerini göz önünde bulunduran tüm eğitim anlayışları, çocuk için oyunun gerekliliğini kabul eder. Kişisel ve toplumsal gelişim eğitim ile mümkündür. Eğitimde tiyatro kullanımı da kişisel ve toplumsal nitelikler göz önünde bulundurularak hazırlanır. Bu yüzden çocuk tiyatrosu; sosyal, kişisel, kuramsal, pedagojik oryantasyonu içinde barındıran önemli bir sorumluluk üstlenmiştir (Maden, 2010, s. 236).

Tiyatro bütün sanat dallarını bir arada sunan kapsamlı bir sanattır. Çocukların pek çok alanda kendisini ifade etmesini kolaylaştırır. Demokratik bir çalışma alanı sunan tiyatro önemli bir eğitim aracı rolü de üstlenir. Çocukların yargılama, değerlendirme, sorunları çözüme becerileri kazanmalarına yardımcı olur (Kuyumcu, 2010, s. 156). Çocuk hassasiyeti gözeterek hazırlanan bu edebiyat ürünlerinde hem edebî nitelikleri barındırması hem de çocukların kişilik gelişimi ve değer edinimine katkı sağlayacak kalitede olması gerekmektedir. Bu ürünlerin çocuk gerçekliğini gözeterek; kurgu, içerik ve dil bakımından çocukların gelişimlerine uygun yapıtlar olması gerekir.(Çam Türkan, 2018, s. 1008). Tiyatro eserler bunları yaparken bizlere, çocuklarımıza istendik davranış kazandırma şansı da sunar. Bizim için önemli değerleri de yine tiyatro yardımıyla çocuklarımıza benimsetebiliriz. Peki, nedir bu değerler?

Değer, sözlükte; bir şeyin karşılığı, sahip olduğu yüksek nitelik, kıymet olarak tanımlanmaktadır. Toplumda insanın nitelikli bir yaşam sürmesini, toplumdaki diğer insanlar ile uyumunu kolaylaştıran, insanlar arasında paylaşılan ve yaygınlaşan ve bu durumun sonucunda benimsenen tutumlardır(Büyük Türkçe Sözlük, 2008, s. 350). Aydın (2011) ise “değer” kavramını şöyle tanımlıyor: “Sosyolojik bağlamda değer, kişi ve kişiler için yararlı, istenilir, kişi veya toplum tarafından beğenilen ve kabul gören her türlü şey”(s. 39) olarak tanımlanabilir.

Değerler toplumun büyük çoğunluğu tarafından inanılan ve korunmaya çalışılan ve kabul gören davranış biçimleridir. Değerler bu özellikleriyle bir milleti diğer milletlere karşı tanımlayan bir yapıyı meydana getirir ve “kültür” kavramıyla da yakın ilişkisi vardır (Özbay, 2002, s. 114). Değerlerin toplumsal ve kültürel yaşama etkileri ve toplumsal yaşam etkisi tartışılmaz. Toplumlardaki zaman ve yapı değişimi değerler ve sosyal normlar da değişimlere kaynaklık etmektedir. Toplumların sosyal, ekonomik ve kültürel yapılarındaki bu değişimlerin değerlerin değişiminde nasıl rol aldığı bilim insanlarının merak konusu olmuştur.

İnsanlar değerleri önemser ve onlara anlam katar. Toplum ve insan hayatı için anlam ifade etmeyen bir değeri canlı tutmak zordur. Çünkü değeri canlı tutan toplumların, grupların ya da insanların değere anlam yüklemesi ve değeri değerli kılmasıdır. Değerleri incelemek insanların tutum ve davranışlarını ortaya koymak için gereklidir. Değerleri incelemek ve bu şekilde tutum ve davranışları belirlemek daha güvenilir sonuçlar verebilir (Çam Türkan, 2015, s. 13).

Değerlerin eğitimi değerleri öğretmek temeline dayanır. Bu eğitim kalbe ve akla hitap etmeli ve amacı iyi olmayı sevdirmek ve arzu etmek olmalıdır. Değerleri öğretmek öncelikle çocuğun duygularına yönelik olmalıdır. Çünkü çocukta duygu, akıldan önceliklidir. Çocuklarımız tertemiz vicdana sahip olmalı; gelişmiş bir beyinle birlikte kocaman bir kalbe de sahip olmalıdır. Güzel ahlak ve iyi bir karakteri olmayan kişilerden, maddi ve manevi diğer insanlara fayda beklemek neredeyse imkânsızdır (Aydın, 2011, s. 39).

İnsan hayatı için değeri paha biçilmez olan değerleri yine insanlığın geleceği olan çocuklara aktarmak için çeşitli yollar denemek kaçınılmaz olmuştur. Oyunun hayatındaki kaçınılmaz yerini bildiğimiz çocuklarımıza hem eğlendirip hem de değerleri kazandırabileceğimiz en önemli araçların başında çocuk tiyatrosu gelmektedir. Tiyatronun bu büyüdü dünyası ile güzel zaman geçiren çocuklara istendik davranışlar ve değerleri ilmek ilmek işleyebiliriz. Bu bağlamda Çocuk tiyatrosu metinleri bugüne değin eğitsel, sözdizimsel, kültürel vb. pek çok açıdan araştırmacıların ilgisini çekmiş ve incelenmiştir. Fakat yazarın eserlerinin değer eğitimine katkısı ile ilgili bir çalışma gerçekleştirilmemiştir.

1. YÖNTEM VE TEKNİK

Bu araştırma M.Z Taşkın'a ait çocuk tiyatrosu metinlerinin içeriklerinin aktardıkları değerler bağlamında incelenmesini içermektedir. Araştırmanın modeli nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizidir. Gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerini kullanarak, olayların ve algıların gerçekçi ve bütüncül bir biçimde doğal ortamında ortaya konması için nitel bir sürecin takip edildiği araştırmaya nitel araştırma denir (Yıldırım & Şimşek, 2011, s. 187). Çalışmada yazılı materyalleri belli norm ve sisteme göre analiz edebilmek için nitel araştırma yöntemlerinden biri olan "Doküman İncelemesi" tekniğinden yararlanılacaktır. Bu teknik uygulanırken aşağıdaki yollar takip edilecektir (Yıldırım & Şimşek, 2011, s. 187):

- Dokümanlara ulaşma,
- Dokümanları anlama,
- Veriyi analiz etme,
- Veriyi kullanma

1.1. Veri Toplama Araçları

Çalışmamızda Mümtaz Zeki Taşkın'ın Tiyatro eserlerinden rasgele örneklem yoluyla inceleme yapılacak çocuk tiyatrosu eserleri belirlenmiştir. Yazara ait Yoklar Dağındaki Nar(YDN), Oyuncakçı Dede(OD), Altın Destan(AD) tiyatro eserleri seçilmiş ve ağdan satın alma yoluyla eserler temin edilmiştir.

1.2. Verilerin Analizi

Yukarıdaki sıra çalışmaya uyarlandığında; belirlenen dokümanın incelemesi yapılarak;

- Her eser ayrı ayrı ele alınacak.
- Metinlerde değerler ve bu değerleri barındıran cümleler fişlenecek.
- Metinlerdeki bağlamı ortaya konulacaktır.

2. BULGU VE YORUMLAR

Yazarın incelenen eserlerinde tespit edilen değerler şunlardır: Azimli olma Değeri, Bağışlamak/affetmek Değeri, Cesaret Değeri, Çalışkanlık Değeri, Doğa sevgisi Değeri, Dostluk Değeri, Kanaatkârlık Değeri, Misafirperverlik Değeri, Nezaket Değeri, Sadakat/ verilen sözde durma, Sevgi Değeri, Sorumluluk Değeri, Tarih Bilinci ve Atatürk Sevgisi, Yardımlaşma Değeri.

Azimli Olma Değeri: Azim bir işteki engelleri yenme kararlılığıdır. Yazar Y.D.N adlı eserde Babasını iyileştirmek için azimle yolları diyarları aşan üç kardeşin hikayesiyle azimle sonuca varılacağı mesajı vermiştir.

«Küçük oğul-geriye gitmek istemiyorum ben.. Çok çabuk yol almak zorundayım... babamın gözleri ve ülkem beni bekliyor.» (Y.D.N, ss.36-37).

Bağışlama/Affetme Değeri: Çocukları hayata hazırlarken onlara sadece hayatın güzel yönleri değil aynı zamanda zorlukları ve bunlarla mücadele etmeyi öğretmeliyiz. Bununla beraber yapılan hatalara karşı da hoşgörülü olmak gerektiği onlara öğretilmelidir. Kin tutmanın insanda mutsuzluğa neden olacağı anlatılmalıdır. İnsanları affetme erdemi ancak bağışlayıcı olmakla kazanılabilir. Aksi takdirde insanlar sürekli mutsuz olacak ve karşılaştıkları her yanıfta yeni bir yıkım yaşayacaklardır. Çocuklarımızın ruhsal ve sosyal yönden sağlıklı olabilmeleri için onlara affedici olma değeri öğretilmelidir.

«Hintli çocuk-Birinci dileğim, bu iki sadık nöbetçinizi bağışlamanızdır. Çünkü onların cezalanması benim yüzümden olacak, hâlbuki ben kimseye zarar vermek istemem.» (Y.D.N, s.19).

Cesaret Değeri: Cesaret, doğru yönde kullanıldığı takdirde insanlara her zaman yeni fırsatlar ve kendilerini geliştirme imkânı sağlar. Çocuklar ne zaman cesurca davranmaları gerektiğini öğrenirlerse attıkları adımlardan pişman olmaz ve kendilerine duydukları güveni yitirmezler. Cesaretsiz olmak kadar yersiz cesaret de insanlara zarar verir. Bu bakımdan doğru yer ve doğru zamanda cesur davranmak önemlidir.

«Yoklar Dağı-Açılan kapıdan içeriye girin. Yalnız yüreğinizde korku olmasın. O zaman tılsım bozulur. Korkmadan girin. Size Bereket ülkesi hakanının gözlerini açacak sırrı vereceğim. Düşünüyorsanız kaybedersiniz. Size hem devayı vereceğim hem de bereket ülkesine yollayacağım. Gelin korkmayın girin. Küçük oğlan ve Peri Banu Yoklar dağının kapısından girerler.» (Y.D:N, ss.51-52).

«1. Hostes- korku duyuyor mu insan?

2. Hostes- Ne münasebet. Fakat bilmiyorum bu öyle bir his ki izah etmek çok güç. Ne bileyim bakıyorsunuz derin mavi denizler altınızda bir tarafta yemyeşil toprak parçası bir halı gibi ..insanın için gurur doluyor.» (O.D, s.31)

«Sıtmacı-yazık olmuş emeklerime, bu melunların kökünü nasıl kazıyacağım yarabbi?

Dede-ümidini kaybetme bakalım.

Sıtmacı-onların bir tanesini bırakmayacağım bir tanesini. Hücum, marş marş..» (O.D, s.48).

Çalışkanlık Değeri: Çalışkanlık sadece bireyi değil bir ülkeyi de refaha kavuşturacak önemli değerlerden biridir. Herkes bulunduğu konumda görevini yerine getirir ve çalışırsa ülke de her yönden kalkınır. Öğrenci çalışıp derslerinde başarılı olmalı, çiftçi çalışıp tarlasından verim almalı, memur çalışıp sorumluluklarını yerine getirmelidir. Yazar, eserlerinde çalışmanın önemine değinmiş; çalışarak her işin üstesinden gelinebileceği mesajı vermiştir.

«Beni geçindirecek malım ve param var fakat çocuğu ve oyuncağı çok seviyorum. Onlar için çalışmak başka bir zevk. Şimdi sevgili çocuklara daha güzel bebekler yapmak için çalışıyorum.» (O.D., s.219).

«Ey ademoğlu boş şeylerden umut bekleme. ÇALIŞ DAİMA ÇALIŞ. Senin ve bilginlerin sayesinde bir gün gelir babanın gözleri açılır.» (Y.D.N., s.55).

«Böyle yazar kitabımız, töremiz,

Arayalım ışık dolsun çevremiz,

Uzaktaysa yakındaysa nerdeyse,

Baş eğmeli çalışkana dağ deniz.» (Y.D.N.,s.14).

Doğa Sevgisi: Doğa canlı ve cansız varlıkların tümünü kapsar. Doğadaki her olay ve süreç bir etkileşim içerisinde. Birini diğerinden ayırt etmek olanaksızdır. Doğaya yapılan dışarıdan müdahaleler doğal yapıyı bozar. Doğanın güzelliği ve kıymeti çocuklara sevdirilerek kazandırılmalıdır.

«Sanki o gün kırlar her zamandan daha güzeldi, kırk çeşit çiçek topladım. Etrafımda renkli kuşlar uçuşuyorlar, tatlı seslerle ötüşüyorlardı.» (Y.D.N.,s.26).

Dostluk Değeri: İnsan doğası itibariyle sosyal bir varlıktır. Bundan dolayı hayatının hemen hemen her alanında diğer insanlara ihtiyaç duyar. Bu ihtiyacı da kimi zaman ailesiyle, kimi zamansa dostlarıyla giderir. Özellikle insanın karakterinin şekillenmesinde dostlarının önemi büyüktür. Bu nedenle insanın dost seçimi çok önemlidir.

«Varlar dağında güvercinle kartal en candan iki dosttur.» (Y.D.N., s.46).

Kanaatkârlık Değeri: Kanaatkârlık bir bakıma kişinin sahip olduklarının miktarı ne olursa olsun onlarla yetinmesidir. Fakat rızıkım bu kadar deyip çalışmayı bırakmak, tembellik etmek de değildir. Kanaatkâr insan istediklerine ulaşmak için elinden gelen tüm çabayı gösterir. Şayet istediği olmaz ise o zaman elindekiyle yetinir, sahip oldukları için şükreder. Ama çalışmaya devam etmekten asla vazgeçmez.

«Hakan- vah vah... zararı yok evladım, sen sağ ol da ben böyle yaşamaya devam ederim.» (Y.D.N., s.53).

Hakan-zahmetin ve yorgunluğun bana yeter de artar evladım, üzülme sen... İstirahat et. Ben böyle de ölebilirim.» (Y.D.N, s. 53).

Misafirperverlik Değeri: Misafirperverlik toplumumuzun önemli özelliklerinden biridir. Yurdumuza, evimize gelen insanları en iyi şekilde ağırlamak anlamına gelen misafirperverlik değerine yazar eserinde yer vermiş; misafirlere güzel hizmet etmenin önemine değinmiştir.

«Çetin-Amerikalı Rejisor İzmir'e gidiyor. Onunla ben meşgul olacağım. Bir yabancıнын kötü muameleye maruz kalmasını istemem.» (O.D., s.41).

«Dede-Sevgili konuklarım, sizleri çiftliğimde görmekten bahtıyırım. burada rahat edeceğinizi ümit ederim.

Pilot-misafirperverliğinize pek çok teşekkür.» (O.D., s.50).

Nezaket Değeri: Nezaket, “Başkalarına karşı saygılı ve incelikle davranma, incelik, naziklik”; Kibar, “Davranış, düşünce, duygu bakımından ince, nazik olan (kimse); Soylu, köklü (kimse, aile); Büyükler, ulular” olarak tanımlanmıştır. Toplumda huzur sağlayan önemli değerlerden birisi de nezakettir. İlişkilerimizde olumlu ve güzel bir netice almak istiyorsak her zaman kibar olmalı, insanları kırmadan onlarla iletişime girmeliyiz.

«Soytarı-Bunu düşünemediğim için nazik konuşumuzdan özür dilerim.» (Y.D.N., s.26).

«Küçük oğul-Teşekkür ederim sevgili bulutlar... Hepinize sonsuz teşekkürler...» (Y.D.N., s.36).

Sadakat/ Sözünde Durma Değeri: Sözünde durmak verilen sözü yerine getirme demektir. Sözünde durmak insanların en önemli özelliklerinden biridir. Ahlaklı bir insanın ön plana çıkan en önemli özelliği sözünde durmasıdır. Bu nedenle sözünde durmak, sağlam karakterli bir insanın en belirgin özelliğidir. Ayrıca sadakat de sevdiği kişiye karşı içtenlikle davranma ve kendisine iyilikte bulunan kimsenin iyiliğini hiçbir zaman unutmamaktır.

«Çin padişahı-sakın kırkinci odayı açma. Eğer bu sarayda kalmak ve kızımın kocamak istiyorsan dediklerimi yerine getir. Çin prensesi-o iradesi kuvvetli bir şehzadeye benziyor baba. Çin padişahı-öyle olmasını ben de isterdim. Lakin bu bereket ülkesi şehzadesi senin on ikinci nişanlıdır bunu unuttuyorsun kızım. Hepsi de iradeli kişilerdi. Hepsi de söz vermişlerdi, fakat kırkinci odayı açtılar. Kırkinci odayı açma şehzade!» (Y.D.N., s.30).

Sevgi Değeri: İnsanı insan yapan temel değerlerden biri olan sevgi hayata olan inancı artıran, zorluklara göğüs gelebilmeyi kolaylaştıran, son derece güçlü bir duygudur. Birbirine karşı sevgi duyan insanlardan oluşan bir toplum her bakımdan güçlüdür.

«Peri padişahi, kızımı dünyalar kadar severdi. Onun için, en değerli olanını bile istesen, elimde olduktan sonra, her şeyimi sana verebilirim sevgili kızım, dedi padişah. Onun üzerine kızı; ben Varlar dağın ile Yoklar dağının anahtarlarını isterim, deyince bir kere Ahh etti Peri Padişahi. Ahh, beni can evimden vurdun, fakat seni kıramam diye karşılık verdi.» (Y.D.N., s.44).

Sorumluluk Değeri: Sorumluluk, «kişinin kendi davranışlarını veya kendi yetki alanına giren herhangi bir olayın sonuçlarını üstlenmesi, sorum, mesuliyet» olarak tanımlanır. Sorumluluk kişinin yaptığı işin gereklerini çok iyi bilmesini ve yerine getirmesini, gerekli planlamanın yapılmasını, olabilecek olumsuzluklara karşı önlemler almasını, işine yoğunlaşmasını, işinin sonuçlarını takip etmesini gerektirir.

«Dede- Cin gibi çocuktur Çetin. Bir kusuru, akli fikri namı bir polis olmak... Derslerini de bu arada katiyyen ihmal etmez. Sınıfının en ileride giden öğrencilerindendir.» (O.D., s.21).

«Çetin- Bu meslekte ilerlemek için bol okumak lazım. Yorulmuyorum, staj yapıyorum, staj.» (O.D., s.22).

Tarih Bilinci/Atatürk Sevgisi: Kişinin, yetişmesinde emeği geçenlere minnettarlık duyması insanlığın bir gereğidir. Bu duygu insani özellikler içerisinde vefa olarak adlandırılmaktadır. Bizleri yetiştirmede emeği geçen, özveride bulunan anne ve babalarımıza, akrabalarımıza, okullarımızda eğitim-öğretim veren öğretmenlerimize, tarihimizi şanlı zaferlerle yazan büyüklerimize, özgürce yaşamamız için bu vatani canı pahasına korumuş olan şehitlerimize, gazilerimize vefa borcumuz vardır.

Yazar Altın Destan adlı tiyatro eserini çocuklara Atatürk ve Türk kurtuluş savaşında emeği geçenleri çocuklara sevdirmek için yazmıştır. Eser boyunca çocuklara Atatürk'ün zaferleri, ilke ve inkılapları anlatılmıştır.

«Milletimizin göğsündeki iman, canlarını seve seve veren askerlerimizin büyük kahramanlıkları sayesinde, haksızlığa ve zorbalığa karşı koyacak ve güzel ülkemiz sonsuzluğa kadar Türk kalacaktır.» (A.D., s.21).

«Altın saçlı yiğidin destanı böyle başladı. Yapılanlar, yapılması o kadar güç şeylerdi ki, rüyalarda bile görülemezdi. Cumhuriyet kurulmuş, anayasa düzenlenmiş ve birbirinden büyük inkılaplar, birbirini takip etmeye başlamıştı. Mutluluk taşıyordu Türkiye'den.» (A.D., s.49).

«Tarih, tarih olalı, kırık tüfekleri, yalınayak erleri, süngüsüz, yaralı askerleriyle zaferden zafere koşan asil bir millet görmedi daha.» (A.D., s.33).

«Ben Mustafa Kemal!. Size sesleniyorum: Ordularımız zaferden zafere koşarak Türk topraklarını kurtarmaya başlamıştır.» (A.D., s.27).

Yardımlaşma Değeri: Yardımseverlik kişinin ailesine, arkadaşlarına, yaşlılara, hayvanlara kısaca ihtiyaç sahibi olan herkese el uzatma, ihtiyaçlarını karşılama eğilimidir. Bu değere sahip olan insanlar çevrelerindeki olaylara ve insanlara karşı duyarlıdır. Bu sebeple ihtiyaç sahibi olanlara yardım etme gereksinimi duyarlar. İnsanlar bir arada yaşadıkları için birbirlerine ihtiyaç duyar. Yardımseverlik bu ihtiyacı olumlu yönde etkiler.

«Çetin-Çok selamları var. Hepsi iyiler... Çok faydalı geçti seyahatim... Dedeme yardım ettim, çiftlikte ufak tefek hırsızlıkların suçlularını yakaladım. Hem de şipşak.» (O.D., s.18).

«Bulutlar-Götürelim... Götürelim... Küçük Şehzadeye yardım edelim...» (Y.D.N., s.35).

«Masal dede-Ülkenin çok iyi yürekli bir hakanı varmış. Yurttaşlarının bütün dertlerini yurdu karış karış dolaşarak dinler, çarelerini bulmuş. Yüzü yüreği kadar aydınlık, yüreği yüzü kadar sevgi doluymuş...» (Y.D.N., s.9)

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çocuk eğitiminde ve değer aktarımında tiyatro eserlerinin yeri tartışılmaz derecede önemlidir. Doğru seçilmiş ve iyi hazırlanmış eserlerle çocuklara istenilen bilgi, beceri ve değeri kazandırabilirsiniz. İncelediğimiz Altın Destan adlı tiyatro eseri çocuklara Atatürk Temasında kullanılacak nitelikte yazılmış bir eserdir. Bu eseri tekrar Devlet Tiyatroları, Şehir Tiyatroları ve okul piyeslerinde oynatarak tarih ve Atatürk değerleri kazandırılabilir. Yoklar Dağındaki Nar adlı tiyatro eseri de pek çok değeri içinde barındıran eğlenceli ve eğitici bir masal. Devlet Tiyatroları, Şehir Tiyatroları ve okul piyeslerinde oynatılarak çocukları hem eğlendirir hem de pek çok değeri kazandırabiliriz. Oyuncakçı Dede de değer aktarımında ve özellikle çocukları eğlendirmede kullanılacak bir yapıt.

KAYNAKÇA

AYCAN, E. (2011). Devlet Tiyatrolarında Sahnelenen Yerli Çocuk Oyunları Üzerine Bir İnceleme (2007-2008 / 2008-2009) (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.

AYDIN, M. (2011). Değerler, İşlevleri ve Ahlak, Eğitime Bakış Dergisi, Yıl:7, Sayı:19, 39-45.

BÜYÜK TÜRKÇE SÖZLÜK, “Değer”, İstanbul: Pınar Yay. 2008.

ÇAM Türkan, Ç. (2015). Sara Gürbüz Özeren’in Eserlerinde Aktarılan Değerler (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.

ÇAM Türkan, Ç. (2018). Kibritçi Kız Ve Çirkin Ördek Yavrusu Masallarının Çocuk Eğitimine ve Değer Eğitimine Katkısı, Route Educational and Social Science Journal, Volume 5 (10), 1007-1013.

FUAT, M. (2003). Tiyatro Tarihi. İstanbul: Müjdat Gezen Sanat Merkezi Yayınları.

Gürel, Z. ve Dğr. (2007). Çocuk Edebiyatı, Ankara: Öncü Basımevi.

KARMIŞ, H. (2009). Turgut Özakman’ın Çocuk Tiyatrolarına Katkısı (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.

KUYUMCU, N. (2010). Eğitimde Tiyatro ve Gençler. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. Volume 19(1), 156-165.

MADEN, S. (2010). Türkiye’de Çocuk Tiyatrosu Düşüncesi ve Öz Tiyatro. E-Journal Of New World Sciences Academy, Volume 5(3), 234-246.

NUTKU, Ö. (2006). Oyun, Çocuk, Tiyatro. İstanbul: Özgür Yayınları.

OĞUZKAN, A. F. (2000), Çocuk Edebiyatı. Ankara: Anı Yayıncılık.

ÖZBAY, M. (2002). Kültür Aktarımı Açısından Türkçe Öğretimi, Türk Dili, Sayı:602, 112-120.

ÖZERTEM. T. (1979). Türkiye’de Çocuk Tiyatrosu. Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları.

ŞEN, E. (2009). 1980’den Günümüze Çocuk Edebiyatı Alanında Yazılmış Yerli Çocuk Tiyatrosu Metinlerinin Söz Varlığı Üzerine Bir İnceleme (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.

YARAMIŞ, Ö.E. (2007). Türk Edebiyatında Çocuk Tiyatrosu (1950-2000)(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).Ankara Üniversitesi, Ankara.

YAVUZER, H. (2003). Çocuk Psikolojisi. İstanbul: Remzi Kitabevi.

YILDIRIM, A. & ŞİMŞEK, H. (2011). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Ankara: Seçkin Yayınları.